

## prediakacio – 2016. július 3.; 10.

### Lec.:

Mondja vala pedig mindenknek: Ha valaki én utánam akar jőni, tagadja meg magát, és vegye fel az ő keresztyét minden nap, és kövessen engem.

24

Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt; aki pedig elveszti az ő életét én érettem, az megtartja azt.

25

Mert mit használ az embernek, ha mind e világot megnyeri is, ő magát pedig elveszti vagy magában kárt vall?

26

Mert valaki szégyel engem és az én beszédemet, az embernek Fia is szégyelni fogja azt, mikor eljő az ő dicsőségével, és az Atyáéval és a szent angyalokéval.

27

Mondom pedig néktek biztonnal, hogy vannak az itt állók közül némelyek, kik a halált meg nem kóstolják, mígnem meglátják az Istennek országát.

## Lk9,23-27

### Text.:

25

És ímé egy törvénytudó felkele, kísértvén őt, és mondván: Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?

26

Ő pedig monda annak: A törvényben mi van megírva? mint olvasod?

27

Az pedig felelvén, monda: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből; és a te felebarátodat, mint magadat.

28

Monda pedig annak: Jól felelél; ezt cselekedd, és élsz.

29

Az pedig igazolni akarván magát, monda Jézusnak: De ki az én felebarátom?

30

Jézus pedig felelvén, monda: Egy ember megy vala alá Jeruzsálemből Jerikóba, és rablók kezébe esék, akik azt kifosztván és megsebesítvén, elmenének, és ott hagyák félholtan.

31

Történet szerint pedig megy vala alá azon az úton egy pap, aki azt látván, elkerülé.

32

Hasonlóképpen egy Lévita is, mikor arra a helyre ment, és azt látta, elkerülé.

33

Egy samaritánus pedig az úton menvén, odaért, ahol az vala: és mikor azt látta, könyörületességre indula.

34

És hozzájárulván, bekötözé annak sebeit, olajat és bort töltvén azokba; és azt felhelyezvén az ő tulajdon barmára, vivé a vendégfogadó házhoz, és gondját viselé néki.

35

Másnap pedig elmenőben két pénzt kivévén, adá a gazdának, és monda néki: Viselj gondot reá, és valamit ezen fölül reá költesz, én mikor visszatérek, megadom néked.

36

E három közül azért kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, aki a rablók kezébe esett?

37

Az pedig monda: Az, aki könyörült rajta. Monda azért néki Jézus: Eredj el, és te is akképpen cselekedjél.

B.olv.kalauz. Központi mondanivaló: a megtartó Isteni törvény gyakorlati megmutatkozása. Két összefüggő és egymásból következő egységre tagolódik a szöveg: Jézus és az írástudó törvényről való beszélgetése (provokáció) és az irgalmas samaritanus példázata (válasz).

1. Kontextus. Az előzményekben, Jézus az Atyával van meghitt és imádkozó kapcsolatban. Ezt követi a felolvasott történet, amelyben egy törvénytudó a kísértés szándékával megy Jézushoz (25). → Mert az Istennel való meghitt kapcsolatot a kísértő mindig (a legveszélyesebb, amikor a kegyesség látszata alatt), tönkre akarja tenni. Pl.: Amikor imádkozunk, akkor eszünkbe jut, hogy valamit sürgősen meg kellene tenni, amit elmulasztottunk (család, munka, háztartás felé), eszünkbe jut valamilyen veszteség (és elkezdjük magunkat sajnálni miatta, s így magunkra és nem az Istenre koncentrálnunk), de akkor tör felszínre valamilyen általunk jogosnak ítélt követelőző indulat (harag, vágy, félelem). A kísértő nem bírja ki, hogy növekedjen és erősödjön a hited, a békéd, az erőd, a szereteted, a harmóniád. Amikor ezeknek elkezdesz örülni, akkor mindent bevet, hogy az örömet tönkre tegye.

1.1. A törvénytudó, Jézust megkérdi az üdvösség felől, hogy ellentéteket fedezzenek fel („Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?”). Látszólag egy nagyon kegyes kérdés, de valójában provokáció (kísértés). → A) Az ördög provokál: a békéd, a türelmed, a bölcsességed felé. Pont akkor, amikor a legmeghittebb a közösséged és ezeket a kincseket lehetne megerősíteni és továbbadni. Pl.: azok a sértések fájnak a leginkább, melyek az öröm, az együttlét, a feltöltekedés minősített helyén bukkannak fel (vasárnap, ünnepnap, hazaérkezés, vakáció, családi est stb., a legérzékenyebb területek, s amikor ezeken van egy-egy rosszindulatú beszólás, akkor, az nagyon fáj és hosszú időre tönkre teszi a kapcsolatot). B) Kérjük mindig az Istent, őrizze meg a beszédünket, hogy azt sose használja az ördög és őrizze meg az empátiánkat, hogy mindig érezzük a másik helyzetét. Pl.: az egészség meghatározás listájába beletartozik az empátia. S az empátia általi vezetés. A mai korunkban ez az empátia (nem érzem, mit érez a másik, ill. mit váltottam ki belőle, mi lenne jó a számára és örömmel teszem azt ami neki jó), nagyon hiányzik (lásd később is).

1.2. Jézus nem ment bele a provokációba, hanem megfordította a kérdést („mint tudsz a törvényből” – 26-27). → A) Nem szabad belemenni a provokációba. Fel kell azt ismerni és le kell leplezni: ördögi dolog (ami tönkre akar tenni, vagy ami a tönkretétel érdekében

akar mozgatni). S nem szabad engedni, hogy a hitfejlődést, a békét, az örömet, a szép estét, az erőt, a az együttlétet, a kapcsolatot tönkregye. Ellen kell állni és az ördög elfut. Ha nem állunk ellen, akkor elsodor. Most határozd el a külső és a belső provokációval szembeni ellenállást (nem fogom a másikat szidni a többivel, nem teregetem ki a szennyését, nem engedem az egyre borúsabb indulataimban, hogy elsodorjanak, nem fogom a rosszindulatú megjegyzést tenni, nem állok bosszú, még ha tehetném sem). B) A provokáció szándékát elő kell hozni (mint itt is a törvénytudó válaszolt Jézusnak). Csak így lehet leszerelni. Pl.: fel kell tenni a kérdést: Mi a célja?

1.3. De a provokáció nem marad abba (igazolni akarván magát, a kötekedését, az okvetetlenkedését): „ki az én felebarátom?” Ez a kérdés indítja el a nagy tanítást. → A provokáció nem marad abba, legfeljebb csak szünetel egy időre. De Isten tudja, hogy miért van még provokáció: valamit ki kell hozni még belőled (az ördögi kísértés is az Isten eszköze lehet, mert semmi nem történik az Isten tudtán kívül). Pl.: megfogalmazást (amivel nem voltál tisztában és ezért rákényszerülsz, hogy foglalkozz vele és meg kell látnod az összefüggéseket, s csak ismered fel a magad és a környezeted mozgóit), értéket (amelyet még használni kell), bűt (amit rendezni kell, de eddig ezt csak halogattad).

2. Szenvedő főhős, akit a rablók megverték, kifosztottak és félholtan az úton hagytak. Csak megközelítő és elnagyolt kategóriákat tudunk róla (hogy mindenki azonosulhasson vele és behelyezkedjen az állapotába):

2.1. Identitás. Nem tudjuk ki (egy ember, de nincs név, kor, család). Csak a nemzetisége valószínű: zsidó (ezért ment Jeruzsálemből Jerikóba). A kiválasztott néphez tartozik. → Mindenki lehet.

2.2. Helyszín. Nem tudjuk, pontosan hol. Csak Jeruzsálem és Jerikó között. → Úton vagyunk. Sokunknak ez a közös útja (család, Egyház, nemzet stb.).

2.3. Cselekedet. A) Vallási szertartást végezhetett. Mert Jeruzsálemből, ahol a templom volt jött és Jerikó felé tartott, amely terhelt volt a bűnökkel. Tehát az Isten kegyelmét vihette. Talán lázaadhatott volna az Isten ellen, hogy ebben a felfokozott Istenhez lelki állapotában történt a kifosztás. Isten miért nem védte meg. De Isten valamit még meg akar értetni vele: a felebaráti szeretetet meg kellett tapasztalnia és tovább kellett később adnia. → Ha Isten közelében vagyunk, akkor is lesznek nyomorúságok, de azoknak van értelmük. Isten még valamit el akar végezni általuk. B) De ez a vallási cselekedet csak feltételezés, mely nincs egyértelműsítve a szövegben. Jézus nem tartotta fontosnak megemlíteni, hogy mit keresett Jeruzsálemben az

ember. Mert itt is mindenkire vonatkozhat a történet. → Bármilyen cselekedetben és úton kerülhet valaki ilyen helyzetbe. S minden állapotunkban érvényes, hogy meg kell tanulni és mutatni a felebaráti szeretetet.

### 3. Történet:

3.1. Rablók jöttek, akik az ismeretlen főhőst kifosztották, megsebesítették, félholtan az úton hagyták. A) Nem magyarázgat és bizonygat (miért, hogy, milyen módszerrel tették a rablók a kárt). Csak kijelent. → Mert mindig jönnek a rablók, akik miatt elveszítünk csomó mindent. A rablókra számítani kell. Akik jönnek a média, a haverok, a korszellem, az indulatok, a rosszakarók, a szerető, a szenvedélyek formájában és el akarják rabolni a hited, a józanságod, a házastársad, a gyermeked, a vagyoned, a becsületed stb. Nem tudjuk elkerülni a veszteségeket. Az a gond, amikor nem tudunk felállni és újrakezdeni a veszteségek után. Nem az a hős, akit nem ér veszteség, hanem az, aki a veszteség ellenére is tud újat kezdeni. B) Lukács feltűnően részletesen leírja az eseményt („rablók kezébe esék, akik azt kifosztván és megsebesítvén, elmenének, és ott hagyták félholtan” - 30), mert empátikus, melyen az orvos foglalkozása is mutat. → Az empátiát fejleszteni kell magunkban (érzékenyíteni kell magunkat). Pl.: többször kell olyan kérdéseket feltenni szeretteink felé, mint „hogyan élted meg?”, „hogyan éreztél magad abban a helyzetben?”, „milyen hatással volt rád?”. Házi feladat: a jövő héten, egy hozzánk közel álló személy felé, tegyünk fel három ilyen kérdést, amivel az ő jellemére kérdezzük rá. S figyelmesen (főleg nem lenézve és lesajnálva, hanem a beleélés szándékával), hallgassuk meg. S így érzékenyítjük a kapcsolatunkat.

3.2. A pap és a lévita jött. Mind a kettő egy kategória, közös jelzőkkel ellátva, de mégis külön (31-32). A) Közös az út (Jeruzsálem felől, vagy felé) és a pozíció (vallási hivatás). Valószínű, hogy vallásos emberek lévén, vallási szertartással kapcsolatos volt az útjuk. Ezért, Mózes törvényei szerint, nem akarják hullával érintkezve, vallásilag megfertőztetni magukat („meglátta és elkerülte”). Kötötték a vallási előírások. Féltették a maguk lelki állapotát. S ők nem segítettek. → Aki félti a maga által összekapart helyzetét (állapotát, pozícióját, hírét stb.), az használhatatlan (az ördög tudja zsarolni). Pl.: De mi lesz velem? Én vagyok a fontos. A magam helyzetével kell csak törődni. Egoizmus. B) Külön-külön vannak említve, de ugyan úgy viselkedtek, ami mutatja, az önféltés valódiságát (közösségben egymásra hatást gyakorolhattak volna) és az emberi kapcsolatok fontosabb mivoltát az Isteni kapcsolatokkal szemben (a lényeg az, hogy másik ember ne lásson meg és nem foglalkoztak az Isteni véleménnyel, s nem Istentől

kapottnak tartják a lelki állapotukat, hanem a maguk teljesítményének, amit elveszíthetnek). → Jézus a lectioban ezzel a magatartással szemben arról beszélt, hogy csak az követheti Őt, aki nem félti magát és hajlandó elveszíteni (9,24) és nem az emberi kapcsolatok, hanem az Isteni kapcsolat a legfontosabb a számára (9,26). Mert mindent az életében, az Istentől jövőnek tekint. S a jelen helyzetét (melyet mások féltenek) is ugyan attól az ajándékozó Istentől fogadja el, aki tudja mit akar tenni a nálunk letett adományaival. Ezért az Ő rendelkezésére lehet bocsátani. Az önfeladásban a végsőig kell elmenni: az Istentől jövő üdvösséget is elengedni másokért. Pl.: Mózes (akit jól ismert a pap és a lévita) és Pál hajlandó lett volna a maga üdvösségéről lemondani, csak a nép meneküljön meg. Ebben az önfeladásban Jézus a legnagyobb példa.

4. Cselekvő főhős (33-35): egy samáriai. Aki irgalmasságot cselekedett és a másik főhős lett. → Aki cselekszik, az lesz a legfontosabb ember. Meg kell látni, hol lehetünk fontosak. Azt a helyet kell felvállalni (lásd még később is).

4.1. Arra járt. Ahol az ember szükséget lát. → A) Az életutunk arra vezet, ahol emberek hullottak össze. Nem véletlen. Isten kegyelme, mert azoknak az embereknek a mi segítségünk kell. Nálunk van a megoldás, ha látjuk a problémát. Történelmi küldetésünk: az utunkban lévő elesett felsegítése. Nem a múltban való vájkálás. Nincs sok értelme. Pl.: itt sem faggatolódzott a samáriai az események és a rablók kiléte felől. B) De ha mi összehullunk, akkor mi is valakinek az útjában vagyunk. Isten gondoskodik olyanról, aki észrevegyen. Ez vigasztalás. Hagyd a segítséget és fogadd azt el.

4.2. Meglátta és megszánta. Engedte, hogy hasson rá a látvány: kialakuljon a szájalom. Ellentétben a pappal és a lévitával. Akik nem engedtek a természetes hatásnak. Csak egy mesterséges, nem Isten szerinti rendszerük volt: melyhez ragaszkodtak. De ez a samáriai, szabad volt ezektől az emberi elképzelésektől. S a szájalom természetes Isteni érzése mozgatta a cselekedeteit. → A) Engedjük, hogy a szájalom, vagy más természetes Isteni érzés mozgasson minket. Amely kialakul egy olyan valakinek az érzékelésére, aki előttünk van. Ő a kereszt. Akit/amit fel kell vennünk. Ehhez önmegtagadás kell (lásd a lectiot: Lk9,23), mely a minket fogva tartó és hozzánk növvő helyzetből való kilépést jelenti (kilépés a félelmekből, megsértődésből, megrögzött véleményből és szokásból, testiségből, nagyképűségből, kicsinyességből, összeférhetlenségből stb.). A kilépés rugalmassága nélkül, nem lehet Krisztust követni (tehát, aki nem hajlandó váltani és önmagát megtagadni, nem mondhatja Jézus Mesternek, mint ahogy ez az

írástudó tette). Pl.: Volt egy gyülekezeti tag. Aki korábban sokat szolgált a gyerekmunkában. De egy sértődöttség miatt kilépett a szolgálattól. Évek teltek el. Majd egy gyerekprogram szerveződött. A lelkész a szószékből segítséget kért a gyülekezeti tagoktól. S erre az illetőre ez a kérés nagyon ránehezedett. Vívódás indult el benne (jelentkeztek szolgálatra, lenne is időm, épp most vagyok szabadságon; de megsértettek és pont azok vannak ott, akik úgy viselkedtek velem...). Döntött: jelentkezik a szolgálatra. Kilépett a sértettségéből (ez az önmegtagadás). S egy nagyon szép és áldott gyerekhét lett az alkalomból. B) S az önmegtagadás után (mely kitisztítja a Jézus munkája előtt a területet), Jézus kezd el bennünk munkálkodni és olyan motivációk jelentkeznek, melyek eddig agyonnyomottak voltak bennünk (szeretet, szájalom, empátia stb.). Pl.: egyik nagyranőtt kamasz megtéréséről elmondott bizonyágtétele szerint: mindig veszekedtek az öccsével. De az egyik ifjúsági táborban, amikor Istenhez tért, megértette, hogy le kell tenni a másik állandó bosszantását, lejáratását, a felé való beszélőket. És el is határozta, hogy a továbbiakban ki akar ebből az életritusból szállani (ez az önmegtagadás). Este haza ment a táborból. A testvére már aludt. Egy szobában aludtak. Már számtalanszor látta ezért az alvó testvérét. De csak akkor (az önmegtagadás után), fedezte fel, hogy milyen szép ez a kisfiú. S akkor tört rá a megbánás és a szájalom, hogy ő pedig ezt a szép kisfiút, az ő testvérét, éveken keresztül szekálta és agyongyötörte. Sok házaspár felfedezné a párjának értékeit és ismét meg tudnák egymást szeretni, ha kilépnének a maguk megrögzöttségeiből (önmegtagadás a sértett harag, a skatulyázás, a mogorvaság felé) és egymás mellett maradván engednék, hogy a szeretetet Jézus kialakítsa a szívükben. Sok megrekedt szolga kezdene el ismét szolgálni, ha kilépnének a maguk megrögzött keretéből (vélemény, sértődöttség, büszkeség stb.) és lenne áldott általuk a szolgálat és fejlődne a hitük. Sok baráti kapcsolat kezdene el ismét kölcsönösen áldott lenni, ha kilépnének a múlt előítéleteiből és tudnának egymás számára ismét valami beteljesedést nyújtani.

4.3. Cselekedett: olajat és bort a sebébe (melytől nem fordult el), a saját állatára tette és a vendégfogadóba vitte, a továbbiakban fizetett a fogadónak az ápolásért. → A) Hasznos lett, mert cselekedett. A mi feladatunk, a keresztthordozás. Az a kereszt, ami leghasznosabb és legértelmesebb. Minden nap nézzük meg, hol tudunk a leghasznosabbak lenni. Jézus életének az értelmét a kereszt jelentette. Mi, ha Jézus követői vagyunk, szintén a legértelmesebb dolgokat kell, hogy felvállaljuk. B) A kereszt az, ami áldozatot jelent. Természetes módon fel kell vállalni a

keresztet, ez a Jézus követése és természetes módon, ezzel együtt jár az áldozatunk. Mint itt is megváltozik az út, kevesebb lesz a pénz, az idő, az energia. De minden értelmesebbnek elismert cselekedet áldozattal jár (mennyit költünk szórakozásra és fizetünk rengeteget a kikapcsolódásért, pénzből, egészségből, időből, pedig ezek önző és haszontalan dolgok). Jézus értelmet ad, az emberi léttel együtt járó áldozatnak. Uí. a Jézus nélküli áldozat értelmetlen és pazarló, a Jézus szerinti áldozat értelmesebb és hasznos. Tehát az önféltő emberkép helyett, az önhasznosító emberképet mutatja Jézus, melyben van az egyedüli értelmes áldozat („Mert aki akarja tartani az ő életét, elveszti azt; aki pedig elveszti az ő életét én érettem, az megtartja azt” – Lk9,24). Ha a hasznosságra törekednénk és az életünk kiteljesedését a hasznosság jelentené (még áldozatok árán is), megváltozna az egész környezetünk.

5. Jézus tanítása, a farizeus felé (36-37). Nagy kegyelem ez is, hogy Jézus foglalkozik az Őt kísértő farizeussal és nem fordul el tőle.

5.1. Visszakérdez, miután ezt a példázatot, mint szempontot elmondta („szerinted ki volt a felebarátja?”). Mert ezzel a példázattal, a farizeusban felébresztette a természetes Isteni és egyértelmű választ (: „az aki irgalmas volt hozzá” – tehát a felebarát meghatározó szempontja, nem a nemzetiség, hanem az irgalmasság). A kifacsart és beszűkült emberi válasz helyett (ui. Jézus korára a felebarát fogalma, csak a hittestvérré korlátozódott). Jézus széttépi a szűklátókörű, kicsinyes, másokat kiszorító és magát felmagasztaló nézetet. Mert más nemzet és vallás is képes az Isteni örökkévalóságot megalapozó törvény betartására (egy ősközené képe mutatkozik itt meg). → A) Jézus együttérzéssel tanít. Pl.: meglátunk valamilyen nyomorúságot, amin segítünk és akkor tanulunk meg hálásnak, segítőkésznek, nagyvonalúnak lenni. B) Jézus a kicsinyességünk széttépésével tanít. Megszégyeníti a megrögzött nézeteinket.

5.2. Jézus a farizeust egyszerre azonosítja a bajbajutott és a segítő emberrel. A) A farizeus arra kérdez rá, ki az ő felebarátja. Jézus arra a válaszra vezeti rá a farizeust, hogy ki a felebarátja a rablók kezébe esett embernek. Tehát itt a farizeus azonosul a bajbajutottal. Juthat bajba a farizeus és akkor a legváratlanabb felebarátot kell elfogadnia. Abban kell meglátni Isten gondoskodó szeretetét. → A bajban ismerjük fel a felebarátot. Aki segít és nem utál meg, nem kerül ki, nem néz keresztül rajtam, engedi magát a természetes együttérzés által vezérelni, az a felebarát. Nem az, akire lehet, hogy én gondoltam. Tudni kell a felebarát felé kiszolgáltatottan viselkedni. Itt a félholt embernek az egyetlen reménye az

lehetett, aki felvette a gondját. B) Jézus megparancsolja a farizeusnak, hogy ő is az irgalmas samaritánus módjára viselkedjen. Tehát nem önmagát féltő és önsajnálkozó emberként. Aki nem hajlandó kilépni a maga elképzeléseiből és a maga jelen állapotát megtartja (mint a pap és a lévita a maguk liturgikus állapotát), hanem akinek a fő kérdése, melynek mindent alárendel: „Hol lehetek a leghasznosabb?”. → Ez a segítség természetes áldozattal jár, de ez a kereszthordozás (lásd: Lk9,23-24).

5.3. A mi számunkra is szól Jézus parancsa: naponként vegyük fel a keresztet. Amely az életünket értelmessé teszi. Azt kérdezzük meg, hol vagyok a leghasznosabb? Az életünk kiteljesedése, a mi hasznosulásunk mások javára. Kössünk egymással egy szövetséget: csak a javát akarom a másoknak.